

kanja papirja, da smejo vsi listi v oktobru desetkrat, v novembru pa dvanajstkrat iziti samo na dveh straneh.

Osumljen vohunstva. Bivšega avstrijsko-ogrskega konzula v Nizzi, Jellinek-Mercedesa so zaprli, a ga proti kavčiji 20.000 frankov začasno izpustili. Konzul je obdolžen vohunstva.

Boj za stare obleke. Napoved, da bodo izdana nakazila za oblačila, je zvalila na Dunaju v prodajalne oblek in zlasti k stari-narjem toliko ljudi, da so se vneli najhujši prepiri. Cene so poskočile v par urah za več sto odstotkov.

Pred cesarja poklicana. Ogrski poljedelski minister Mezössy in minister notranjih del Ugron, sta poklicana pred cesarja. Prvi, da pojasni v raznih listih proti njemu izrečene obdolžitve, drugi, ker je pri svoji udeležbi na neki pojedini sam prekoračil naredbo o razsvetljavi.

Prepoved pismenih poročil v zavojih. Ponovno se opozarja, da je strogo prepovedano prilagati pismena poročila zavojem. Poštni uradi so upravičeni, da zavoje vpricho oddajalca odpro in pregledajo.

25 hiš zgorelo. V znani vasi *Wenus* v dolini Pitza je te dni pri nekemu požaru 25 hiš pogorelo.

Čehi in vojno iztrajanje. Pretekli četrtek govoril je poslanec *Knirsch* v *Duxu*. Povedal je, da je „izdržanje“ vojne vsled pasivne rezistence v čeških okrajih jako oškodovano. Češki agrarci ne storijo ničesar za preskrbo domovine. Vkljub vsem oblastvenim odredbam je n. p. industrijski okraj *Dux* (ki je nemški) dva krat toliko žitja oddal, kakor plodoviti kmetijski okraj *Tabor* (ki je češki!). Glasom uradnega poizvedovanja bi preskrba tri mesece dalje trajala, ako bi bili češki okrajji toliko skrbeli, kakor nemški... To seveda ni slučaj, marveč to je ednostavno posledica gonje gotovih čeških politikov, ki jim leže njih „državnopravni“ cilji bolj na srcu, nego blagor Avstrije. S takimi ljudmi pa se bode moralo vkljub vsej potrpežljivosti tudi v Avstriji konec napraviti!

Umor v Budimpešti. Blizu mesta je policija našla umorjeno 14-letno hči nekega delavca, *Julijo Hulego* in dognala takoj, da je bilo dekle najprej posiljeno, potem pa umorjeno. Morilec se je slučajno sam izdal. Na cestni železnici sta namreč dva vojaka hotela spraviti na voz veliko vrečo paprike, a ko se je izkazalo, da je bila paprika ukradena na kolodvoru, sta vojaka zbežala. — Umorjena deklica je pa bila vsa posuta s papriko in to je policijo spravilo na sled morilcu. Prijela je 21-letnega krznarskega pomočnika *Roberta Kramerja*, ki je bil že mnogokrat zaprt in je dezertir. Njegovega spremljevalca še niso našli.

Avstrijska družba za izdelovanje orožja je imela v minolem poslovnem letu 18,345.188 kron čistega dobička. Koliko je s spretnim bilanciranjem odtegnila obdačevanju, je seveda njena tajnost. Družba je darovala za vojnopreskrbne namene 3 milijone in za preskrbo lastnih uslužbencev poldrug milijon.

Umrl je v Ptujju g. Franc Brosch, gostilničar, po daljši in hudi bolezni, v šele 38. letu svoje starosti. Lahka mu zemljica!

Zadnji telegrami.

Dr. Janez Ev. Krek †.

V Št. Janžu na Dolenjskem je po daljšem bolehanju in vendar nepričakovano umrl duhovnik **Dr. Janez Ev. Krek**. Z njim je prominul najmarkantnejši politik slovenskega ljudstva in najsposobnejši vodja modernega jugoslovanstva. Mi nismo bili nikdar njegovi pristaši in vodili smo vedno najodločnejši boj proti njegovim idejam. Ali priznati se mora, da je bil pokojnik mož in značaj, pravi hrast, napram kateremu so vsi drugi slovenski voditelji le prtiljkavci... Spretni in brezobzirni politik, do skrajnosti delavni agitator, vzorni govornik, — to je bil **dr. Krek**. In bil je mož, ki je smatral socijologijo za znanost, ki je poznal ljudstvo. Prav imperator-

ska zmožnost ga je dvignila visoko nad vse druge politikujoče duhovnike; in vkljub tej imperatorski gesti bil je demokrat najčistejše barve. Borili smo se iz političnih vzrokov proti temu duševnemu orjaku, ali ob njegovi gomili povemo odkrito, da je ta mož impo-niral, da je bil — mož na svojem mestu, značaj, morda fanatik, vendar pa vedno hrastova, močna natura... „Jugoslovanstvo“ je z **dr. Krekom** izgubilo dušo in vodstvo! — Pravični Bog daj temu možu vočni mir!

Avstrijsko uradno poročilo od srede.

K.-B. Dunaj, 10. oktobra. Uradno se danes razglašča:

Nikjer posebni dogodki.

Šef generalštaba.

Nemško uradno poročilo od srede.

K.-B. Berlin, 10. oktobra (W.-B.) Iz velikega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Armada prestolonaslednika *Rupprechta*. Na bojišču v *Flandriji* stopilo je večeraj poleg 11 angleških divizij zopet nekaj francoskih čet v boj. Ogromna vporaba moči zvezanih zapadnih svetovnih sil opešala se je v čez dan trajajočih bojih ob vztrajnosti naših hrabrih bojnikov. Zjutraj po najmočnejšem bobenskem ognju zapričeti napadi tvorili so uvod k bitki, ki se je pod nepretrgano najljutejšem artiljerijskem učinku do globoko v noč v skoraj 20 km širokosti na odprtinskih poljih med *Birschoote* in *Ghelcueltom* odigrala. Nasprotniki so metali vedno nove sile v boj, ki so naskočile večkrat, na posameznih krajih do 6-krat, proti našim črtam. Južno od gozda *Houthoult* pridobil je sovražnik pri *Dragiaut*, *Maugelacre*, *Veldhoeke* in na kolodvoru od *Poelcapelle* okoli 1500 m zemlje, dokler ga ni zadel protisunek in mu omejil začetne uspehe. Od *Poelcapelle* pa do južno od *Ghelcuelta* imajo naše hlabre čete svojo bojno črto trdno v roki. Opetovani sovražni napadi proti tej 11 km široki fronti so se vsi pod najtežjimi izgubami razbili.

Prvi generalkvartirnojster **Ludendorff**.

Splošno nabiranje perila.

Za oskrbo naših na bojnem polju se nahajajočih hrabrih boriteljev s potrebnim perilom, naj daruje vsako gospodinjstvo in vsak posameznik vse pogrešljivo in nepotrebno na posteljnem, namiznem perilu itd. vsake vrste, naj si bo novo ali rabljeno, oprano ali neoprano, belo ali barvano, celo ali strgano; tudi konci in oodpadki, plateno ali bombaževinasto blago in kosi so dobrodošli. Istotako tudi tkanine vsake vrste, kot blago, obleka, vezene in pletenine, vsakovrstne preje in oodpadki.

Uvažuje se tudi najmanjši dar. Prišli bodo po te darove učenci

dne 16., 17. in 20. oktobra t. l.

Po tem roku sprejema zadevne darove: **Sammelstelle des Kriegsfürsorgeamtes**, Wien, IX., **Währingerstraße 52** (telefon 12367). Pošte pošiljate do 20 kilogramov z označbo „**Altmaterialienspende**“ (darilo starega blaga) so poštnine proste.

Vsakdo naj podpira to zbirko po močeh v blagor naše zmagovite armade in domovine.

Pojasnila daje c. in kr. vojno ministerstvo, vojnookrbrni urad, **Dunaj, IX., Berggasse 22**, kamor je tudi nasloviti vsa vprašanja in poročila.

Dunaj, v septembru 1917.

Löbl, fml. m. p.

Zahtevajte povsod „Štajerca“ in agitirajte za njega napredno stranko!

Zvezde v oktobru 1917.

Zvezda, ki jo vidimo skozi celo leto skoro na istem mestu, je *Severnica (Polaris)*. Pa še ta zvezda napravi vsak dan krog, katerega radius meri 1 stop. in 8 min. Središče tega kroga je severni tečaj na nebu, točka, ki je za naše oči nepremakljiva. Ta točka leži od *Severnice* za dva solčna ali mesečna premera od nje oddaljena, proti srednji zvezi v ojesu *Velikega voza*.

Čim dalj je kaka zvezda od severnega tečaja, tem daljšo navidezno pot napravi vsak dan, ker mora vsak dan okoli njega narediti cel krog. Tudi sonce in mesec sta podvržena tej postavi. Ker se pa oba premikata tudi v drugo, nasprotno smer, namreč proti vzhodu, dovrši mesec ta krog skoro za eno uro pozneje, kakor zvezde stalnice, sonce pa za 4 minute. To je vzrok, da nam kaže nebo ob isti uri n. pr. zvečer v raznih letnih časih vselej drugačno lice. Tiste stalne zvezde, ki jih gledamo v začetku oktobra zunaj, vidimo na istih mestih meseca marca zvečer.

Je pa posebna vrsta zvezd, ki se ne vidijo ob istem letnem času vedno na istem mestu, ampak hodijo svoja pota, kakor bi blodile med stalnicami. Z enega ozvezdja se premikajo v drugega, gredo nekaj časa proti vzhodu, potem se obrnejo nazaj proti zahodu in potem zopet proti vzhodu. Zato so jim rekli stari Grki *plančetai*, to je blodeče zvezde, mi jim pa pravimo *premičnice*. V naslednjem hočemo povedati, kje lahko najdeš nekatere večje *premičnice* ta mesec.

Kmalu po solčnem zahodu se prikaže v večerni zarji na zahodnem nebu prva zvezda. To je *Večernica (Venus)*. Ves mesec zahaja okoli 7. ure zvečer. Ker pa sonce zahaja vsak dan malo prej kakor prejšnji dan, se bo videla vsak dan dalje na nebu. Na svojem potu okoli sonca se vedno bolj bliža zemlji, v njeno največjo bližino pa pride šele 10. februarja prihodnjega leta, ko se bo nahajala med zemljo in soncem. V daljnogledu se vidi sedaj približno taka, kakor mesec v prvem kraju. Ker se bliža zemlji, se vidi vedno večja; raste tudi njena svetloba. Sedaj je v ozvezdju *Tehtnice* in se *premiče* proti *Škorpionju*.

Okoli 8. ure zvečer vzhaja *Jupiter*. Na koncu mesca bo vzhajal že pred pol 6. uro zvečer. Lahko ga je najti, ker je najsvetlejša zvezda. *Venera* je sicer še svetlejša, pa zaide že zgodaj zvečer. Nahaja se v *Biku* blizu glave (*Hyades*) in je retrograden, to je pomiče se nazaj proti zahodu. To retrogradno premikanje ko trajalo do konca januarja in *Jupiter* bo prišel do takrat med *Hijade* in *Gostosevce*. Ker je v bližini več svetlih zvezd, se da ta njegova pot lahko opazovati. Na koncu januarja se bo obrnil nazaj, pa ne po isti poti, ampak malo višje. Tako riše *Jupiter* — pa tudi drugi planeti — s svojo potjo nekatere zanjke, ki jih zvedogledni starih časov niso mogli raztolmačiti.

Na jutranjem nebu smo videli v začetku tega meseca lepo konstelacijo; planeta *Mars* in *Saturn* sta se približala drug drugemu tako, da je znašala razdalja med njima samo 40 minut. Sedaj sta že precej narazen pa vendar nista na nebu dve zvezdi 1. reda tako blizu skupaj. Potem ju tudi vsakdo prav lahko najde. *Mars* ima rdečo luč, *Saturn* pa belo. Na koncu meseca bosta že daleč vsaksebi. Oba se premikata proti vzhodu, *Mars* hitro, *Saturn* počasi in zato ta za onim zaostaja. Nahajata se v *Raku*, pa *Mars* preide kmalu v *Leva* in bo koncu meseca že prav blizu *Regula*, največje zvezde tega ozvezdja. *Mars* vzhaja v začetku meseca ob 1, na koncu mnseca ob pol ene ponoči, *Saturn* pa že pred njim.

Tudi *Merkur*, *Benjamin* med svojimi brati planeti bi se imel sedaj videti, ker vzhaja sedaj — v začetku meseca — poldrug uro pred solčnim vzhodom na vzhodni strani neba preveč megleno, boš lahko našel tam to lepo rumeno zvezdo. *Merkur* nam samo nekaterekrat na leto pokaže svojo svetlobo, pa še to le za malo dni.

V temni noči bi se dal s prostim očesom najti tudi planet *Uran*, ki se nahaja sedaj v ozvezdju *Kozla* in je po velikosti 6. reda. Planet *Neptun* in cela vrsta malih planetov pa se pokažejo se pokažejo samo v velikih daljnogledih.

V letošnjih jenskih in zimskih nočeh bo, kakor smo rekli, najsvetlejša zvezda *Jupiter*, ki je pravi kralj med zvezdami. Za njim pa je največji zvezda *Sirij*, ki čudovito miglja, kakor bi bil sestavljen iz samih briljantov. Vsak otrok ga lahko spozna po njegovi velikosti in lepi beli svetlobi.

Električna luč brez baterije! Znana eksportna firma *Meks Böhnel*, Dunaj IV., *Margaretenstraße 27/51*, prinaša novo električno *Dynamo* žepno svetilko in trgovino, ki zamore spreminiti vso industrijo žepnih svetilk z baterijami. Pri tej svetilki pride s priiskom *dynamo* in delo, ki daje električni tok za svetilko in s tem lepo, belo svetlobo. Cenejša kakor vsaka druga žepna svetilka, ker odpade nadomestilo baterij. Goril kolikor časa se hoče brez opešanja. Cena znaša *K24*—. Katalog proti v pošiljanju 1 K.

Framydol je sredstvo za pomlajenje las, ki rdeče, svetle in sive las in brade za trajno temno pobarva, 1 steklenica s poštnino vred *K 2-70*.

Rydyol je rožnata voda, ki živo pordeči blede lica. Učinek je čudovit. — 1 steklenica s poštnino vred — *K 2-45*. Po povzetju 55 h več. Naslov za naročila: **Jan Grolich**, drožerija pri angelu, **Brno, 636, Morava**.

